

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

Ústav ekonomie

Kateřina Altová

**Vedení účetnictví ve společnosti Pražské vodovody
a kanalizace, a.s.**

Accounting Management in Company Pražské vodovody
a kanalizace, a.s.

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Ing. Michal Krajňák

Olomouc 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila pouze informační zdroje uvedené v závěrečném soupisu literatury a pramenů.

V Neratovicích dne _____

_____

Podpis

Poděkování

Děkuji tímto Ing. Michalu Krajňákovi za cenné odborné rady a připomínky, které mi poskytoval po celou dobu zpracovávání mé bakalářské práce. Zároveň děkuji svým blízkým za podporu, vytvoření podmínek ke studiu a trpělivost.

OBSAH

ÚVOD	7
1 ÚČETNICTVÍ – FUNKCE A VÝZNAM	9
1.1 Význam účetnictví	9
1.2 Zásady vedení účetnictví	9
1.2.1 Správnost účetnictví	10
1.2.2 Úplnost účetnictví	10
1.2.3 Průkaznost účetnictví	10
1.2.4 Srozumitelnost účetnictví	10
1.2.5 Trvalost účetnictví	10
1.3 Předmět účetnictví	11
1.3.1 Stav pohybu majetku a závazků	11
1.3.2 Stav nákladů a výnosů	11
1.4 Funkce účetnictví	11
1.4.1 Informační funkce	11
1.4.2 Registrační funkce	12
1.4.3 Ochrana a uznání práv	12
1.4.4 Podklad pro daňové účely	12
1.4.5 Funkce kontrolní	12
1.5 Uživatelé účetních informací	12
1.5.1 Externí uživatelé	12
1.5.2 Interní uživatelé	13
1.6 Právní předpisy upravující vedení účetnictví v České republice	13
1.7 Účetní období	13
1.8 Účetní doklady	14
1.9 Elektronické zasílání dokladů	15
1.10 Směrná účtová osnova	15
1.11 Účtový rozvrh	17
1.12 Uchovávání účetních dokladů	18
1.13 Účetní závěrka a uzavírání účetních knih	18
1.14 Audit, zveřejňování účetní závěrky	18

2	ÚČETNÍ VÝKAZY JAKO ZDROJ DAT PRO FINANČNÍ ANALÝZU	19
2.1	Rozvaha	19
2.1.1	Aktiva	19
2.1.2	Pasiva	21
2.2	Výkaz zisku a ztráty	23
2.2.1	Druhy výsledku hospodaření	23
2.2.2	Formy zisku užívané ve finanční analýze	24
2.3	Výkaz cash flow	25
2.3.1	Uživatelé sestavující výkaz cash flow	25
2.3.2	Struktura výkazu cash flow	26
2.3.3	Metody sestavení cash flow	26
2.4	Příloha účetní závěrky	28
2.5	Souvztažnost a provázanost mezi účetními výkazy	29
3	METODY A UKAZATELE FINANČNÍ ANALÝZY	30
3.1	Analýza absolutních ukazatelů	30
3.2	Analýza poměrových ukazatelů	31
3.2.1	Ukazatelé likvidity	31
3.2.2	Analýza ukazatelů aktivity	32
3.2.3	Ukazatelé rentability	34
4	CHARAKTERISTIKA SPOLEČNOSTI PRAŽSKÉ VODOVODY A KANALIZACE, A.S.	36
4.1	Charakteristika vedení účetnictví společnosti	36
4.2	Účtování výsledkových a rozvahových účtů	37
4.3	Cash pool	38
5	VÝPOČET A ROZBOR UKAZATELŮ FINANČNÍ ANALÝZY, DOPORUČENÍ	39
5.1	Výpočet a rozbor ukazatelů likvidity	39
5.1.1	Výpočet a rozbor ukazatele běžné likvidity	39
5.1.2	Výpočet a rozbor ukazatele pohotové likvidity	41
5.1.3	Výpočet a rozbor ukazatele hotovostní likvidity	42
5.1.4	Výpočet a rozbor ukazatele peněžních toků	44
5.1.5	Výpočet a rozbor ukazatele o peněžních tocích Cash – flow	45
5.2	Výpočet a rozbor ukazatelů aktivity	46
5.2.1	Výpočet a rozbor ukazatele obratu aktiv	46

5.2.2	Výpočet a rozbor ukazatele obratu dlouhodobého majetku	48
5.2.3	Výpočet a rozbor ukazatele obratu zásob, doby obratu zásob	49
5.2.4	Výpočet a rozbor ukazatelů doby splatnosti pohledávek (DSP)	52
5.3	Výpočet a rozbor ukazatelů rentability	54
5.3.1	Výpočet a rozbor ukazatelů rentability aktiv (ROA – Return on Assets)	54
5.3.2	Výpočet a rozbor ukazatelů rentability tržeb (ROS – Return on Sales)	55
5.3.3	Výpočet a rozbor ukazatelů rentability vlastního kapitálu (ROE – Return of Equity)	56
5.4	Doporučení	57
	ZÁVĚR	59
	ANOTACE	60
	LITERATURA A PRAMENY	61
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	64
	SEZNAM TABULEK	66
	SEZNAM OBRÁZKŮ	67
	SEZNAM PŘÍLOH	68

Úvod

Data z účetnictví a vyhodnocení finanční analýzy jsou důležitými podklady pro vedení společnosti, aby byla zajištěna její další existence na trhu. Finanční analýza čerpá z dat finančního účetnictví, proto je nezbytné především pro interní uživatele finanční analýzy, aby byla co nejpodrobnější a nejsrozumitelnější z důvodu identifikace specifíků, která hodnoty ukazatelů ovlivňují.

Cílem této práce je na základě vybraných poměrových ukazatelů finanční analýzy zhodnotit stav společnosti a rozбором vstupních dat zhodnotit současný stav analytické evidence v oblasti účtování závazků, pohledávek a materiálu. Na základě zjištěných poznatků navrhnout efektivnější a přehlednější způsoby analytického účtování v této oblasti.

Práce je rozdělena do pěti kapitol, kde první kapitola shrnuje základní informace o účetnictví, jeho funkcích a významu. Zmiňuje zásady vedení účetnictví, které plynou ze zákona č. 563/1999 Sb., o účetnictví. Uvádí základní funkce, právní předpisy, kterými se účetnictví v české republice řídí a uživatele účetních informací. Definuje pojmy užívané v účetnictví týkající se účetního období, účetních dokladů a účtového rozvrhu.

Druhá kapitola je zaměřena na účetní výkazy zpracované účetní závěrkou, které slouží jako zdroje dat pro vypracování finanční analýzy. Věnuje se rozboru rozvahy, výsledovky a metodám sestavení výkazu cash flow.

S metodami a ukazateli finanční analýzy seznamuje třetí kapitola. Je zaměřena na poměrové ukazatele, především na ukazatele likvidity, aktivity a rentability, kterým se věnuje praktická část práce.

Společnost Pražské vodovody a kanalizace, a.s. (dále pouze PVK) je představena ve čtvrté kapitole, která stručně uvádí základní informace o společnosti a její činnosti. Hlavní část kapitoly seznamuje se základními principy a způsoby vedení účetnictví ve společnosti.

Na základě dat z účetních výkazů společnosti pátá kapitola prezentuje výsledky poměrových ukazatelů finanční analýzy, při kterých vychází z teoretických poznatků třetí kapitoly a současně rozebírá specifika, která nejsou ve směrné účtové osnově zohledněna. Kapitola se ve výpočtu ukazatelů zaměřuje na výsledky z hlavní a vedlejší činnosti společnosti. Závěr kapitoly se věnuje shrnutí a doporučením ze zjištěných výsledků.

Ke zjištění výsledků a jejich interpretaci je v práci využito nejen metod finanční analýzy, ale též metod deskripce a komparace.

1 Účetnictví – funkce a význam

Management potřebuje ke svému rozhodování o budoucím vývoji podniku informace, které jsou založeny na pravdivých podkladech. Podklady o vývoji podniku co se týče ekonomické a hospodářské situace poskytují data z účetnictví. Na základě vývoje dat lze předpokládat budoucí vývoj podniku. Aby tyto informace byly pravdivé a nezkrácené, vyžaduje vedení účetnictví dodržování zásad a platných předpisů. Tyto zásady musí být dodržovány všechny současně. Informace vyplývající z účetnictví, jsou důležité nejen pro management podniku, ale též pro jeho obchodní partnery či jiné instituce a osoby, které s podnikem přichází do kontaktu. Na základě podkladů získaných z účetnictví jsou vypracovávány analýzy.

1.1 Význam účetnictví

Účetnictví poskytuje informace o hospodářské a ekonomické situaci podniku sestavené dle předepsaných pravidel a předpisů. Informace jsou vyjádřeny v peněžních jednotkách, proto je možné oceňovat a srovnávat rozdílné položky.

Základním znakem účetnictví je, že zachycuje skutečnost, která opravdu nastala za určité časové období. Tyto skutečnosti jsou zaznamenávány na účetních dokladech, které jsou zaznamenávány od počátku založení podniku až po jeho zánik. Jednotlivé účetní operace jsou dokumentovány podvojným způsobem, který představuje velmi významný prvek pro kontrolu formální správnosti. Informace plynoucí z účetnictví jsou důležitým aspektem pro budoucí rozhodování ve smyslu finančního řízení podniku, slouží k sestavování analýz. Tyto analýzy slouží jak interním tak i externím uživatelům. Účelem účetnictví je poskytovat těmto uživatelům zpětnou vazbu a záleží pouze na nich, jakým způsobem ji využijí.

Obsah informací musí být kvalitativní, srozumitelný a přesný.

1.2 Zásady vedení účetnictví

Vedení účetnictví vyžaduje dodržování následujících zásad. Tyto zásady musí být dodržovány současně

- správnost
- úplnost
- průkaznost
- srozumitelnost
- trvalost.¹

1.2.1 Správnost účetnictví

Správnost účetnictví vychází ze skutečnosti, že jsou dodržovány právní předpisy, zákony a vyhlášky, které vedení účetnictví v České republice upravují.

1.2.2 Úplnost účetnictví

Úplnost je dodržena v případě, že jsou zaúčtovány všechny účetní operace, které se týkají předmětu účetnictví v daném období.² Podnik má za povinnost sestavit účetní závěrku a vyhotovit výroční zprávu. Tyto skutečnosti má za povinnost doložit na základě účetních záznamů.

1.2.3 Průkaznost účetnictví

Zásada průkaznosti je splněna za předpokladu, že byla provedena inventarizace, která musí být provedena ve smyslu zákona o účetnictví. Účtování musí být dokládáno průkaznými účetními záznamy.³

1.2.4 Srozumitelnost účetnictví

Účetnictví, které je srozumitelné musí splňovat podmínky, že obsah účetních případů a účetních záznamů musí být jednoznačně určen. Účetními případy jsou zachycovány děje a stavy jejichž výsledky jsou účetní výkazy a přílohy k těmto výkazům. Z celkových sumárních hodnot účetních výkazů a příloh musí být nutné se dopracovat na jednotlivé účetní záznamy. Tuto zásadu je nezbytné splňovat i v opačném pořadí.⁴ Oceňovací způsoby a další účetní metody mají hodnotit majetkovou a finanční situaci podniku, v tomto případě se jedná o vykazování a prezentaci účetních výstupů.

1.2.5 Trvalost účetnictví

Účetní doklady, účetní závěrky, výroční zprávy a další dokumenty je nutné archivovat po dobu, která je přesně dána zákony a předpisy. V případě, že jsou tyto

---

¹ Srov. § 8 odst. 1 *Zákon č. 563/1991Sb., o účetnictví.*

² Srov. RYNEŠ, P., *Podvojně účetnictví a účetní závěrka*, s. 27.

³ Srov. tamtéž.

⁴ Srov. tamtéž.

dokumenty uchovávány v technické formě, účetní jednotka musí zajistit jejich převod do čitelné podoby uživatele.⁵

1.3 Předmět účetnictví

Informace zaznamenané v účetnictví uvádí stav pohybu majetku a závazků a stav nákladů a výnosů, které jsou vyjádřeny výsledkem hospodaření.⁶

1.3.1 Stav pohybu majetku a závazků

Pro zdravý vývoj podniku je nezbytné, aby byl informován o svém majetku, o jeho stáří, o stavu peněžních prostředků na účtu a zároveň o pohledávkách u svých odběratelů a závazcích u svých dodavatelů. Toto je nutné pro správné finanční řízení podniku, aby byl schopen správně ekonomicky fungovat.

1.3.2 Stav nákladů a výnosů

Kromě informací o skutečných finančních prostředcích je důležité vědět, kolik prostředků bylo do podnikání vloženo a jaké výnosy tyto vložené prostředky přinášejí. Porovnáním nákladů a výnosů je zjištěn výsledek hospodaření, který je vyjádřením, zda je podnikatelská činnost efektivní.

1.4 Funkce účetnictví

Účetnictví svým významem plní tyto funkce

- informační
- registrační
- ochrana a uznání práv
- podklad pro daňové účely
- kontrolní

1.4.1 Informační funkce

Hlavní funkcí účetnictví je získání spolehlivých informací o ekonomické situaci podniku. Ekonomická situace je představována finanční situací podniku, dosaženým výsledkem hospodaření, zajištěním stability podniku v budoucím časovém horizontu, solventnost a dosažení výnosnosti vložených prostředků. Pokud je hodnoceno minulé období, musí být toto hodnocení navázáno na budoucí vývoj.

---

⁵ Srov. § 2 *Zákon č. 563/1991Sb., o účetnictví.*

⁶ Srov. RYNEŠ, P., *Podvojně účetnictví a účetní závěrka*, s. 26.

1.4.2 Registrační funkce

Podnik své účetní doklady a záznamy vede soustavně a uchovává je. Každý účetní doklad musí být srozumitelný a musí být přesně stanovený jeho obsah.

1.4.3 Ochrana a uznání práv

Účetní doklady a záznamy slouží při vedení sporů o uznání práv a ochraně, které vyplývají z obchodního styku. Při soudních sporech jsou velmi cenným důkazem právě účetní doklady a záznamy, zaznamenávající skutečnosti, ohledně kterých ke sporu došlo.

1.4.4 Podklad pro daňové účely

Účetní výkazy a doklady slouží jako podklady pro výpočet daní. Tyto daně jsou vypočítávány ze základů daní, které poskytují právě účetní výkazy.

1.4.5 Funkce kontrolní

Tato funkce je charakteristická především u akciových společností. Tyto společnosti jsou vedeny profesionálními týmy odborníků. Je zde odděleno řízení firmy od vlastnictví a pro majitele společnosti, akcionáře, je účetnictví důležitý prostředek kontroly a ochrany majetku, který byl svěřen do správy vedení společnosti.⁷

1.5 Uživatelé účetních informací

Účetní informace slouží dvěma druhům uživatelů. Jedná se o uživatele externí a interní.

1.5.1 Externí uživatelé

Mají přístup k externím výkazům účetnictví. Jedná se o širokou oblast jednotlivců, obchodních partnerů, kontrolních orgánů.

- zaměstnanci podniku – jejich zájmem je vývoj mezd, sociální zajištění, kvalita pracovních podmínek, možnost dalšího vzdělávání
- obchodní partneři – dodavatelé, odběratelé, banky
- státní orgány – finanční úřad, správa sociálního zabezpečení, úřad práce
- orgány veřejné správy, krajské úřady, zastupitelské orgány měst a obcí
- široká veřejnost⁸

---

⁷ Srov. *Účetnictví Ostrava*. [online]. [cit. 2014-01-08]. Dostupné z: <<http://www.ucetnictviostrava.cz/ucetnictvi.php>>.

⁸ Srov. ŠOLJAKOVÁ, L., J., FIBÍROVÁ, *Reporting*, s. 12.

1.5.2 Interní uživatelé

Tito uživatelé jsou vlastníci podniků, management podniku. Jejich charakteristikou jsou rozhodovací pravomoci a odpovědnost za ekonomické výsledky podniku.⁹

1.6 Právní předpisy upravující vedení účetnictví v České republice

Účetnictví v České republice je legislativně upraveno následujícími předpisy

Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví

Zákon definuje osoby podléhající zákonu o účetnictví, účetní knihy, doklady, účetní závěrku včetně příloh pro jejich zveřejňování a povinnost auditu účetní závěrky, stanovuje povinnosti vedení účetnictví. Zákonem je upraven způsob vydávání dalších účetních metodik.

Vyhláška Ministerstva financí č. 500/2002 Sb., Prováděcí vyhláška k podvojnému účetnictví pro podnikatele

Vyhláška upravuje především záležitosti týkající se individuální i konsolidované účetní závěrky (rozsah, formáty účetních výkazů, položky), směrnou účetní osnovu, použití účetních a konsolidačních metod.

České účetní standardy

Vydávání standardů oznamuje Ministerstvo financí ve Finančním zpravodaji a zároveň vede registr již vydaných standardů.¹⁰ Standardy zajišťují soulad při aplikaci účetních metod mezi jednotlivými účetními jednotkami. Ve standardech jsou popsány účetní metody a jejich postupy. Dodržování postupů dle standardů předpokládá, že účetní jednotky zároveň plní předpisy o účetních metodách ve smyslu zákona o účetnictví. Standardy jsou Ministerstvem financí vydávány ve smyslu §36 zákona o účetnictví.¹¹

1.7 Účetní období

Dle § 3 zákona o účetnictví je účetní období definováno jako 12 měsíců, které po sobě nepřetržitě následují, pokud není stanoveno jinak.¹² Účetní období se může shodovat s kalendářním rokem, tzn. od 1.1. – 31.12., je možno však účetní období

⁹ Srov. ŠOLJAKOVÁ, L., J., FIBÍROVÁ, *Reporting*, s. 12.

¹⁰ Srov. RYNEŠ, P., *Podvojně účetnictví a účetní závěrka*, s. 15.

¹¹ Srov. tamtéž.

¹² Srov. § 3 odst. 2 *Zákon č. 563/1991Sb., o účetnictví*.

stanovit jako tzv. hospodářský rok, kdy účetní období je zahájeno prvním dnem jiného měsíce než je leden. Při přechodu z kalendářního roku na hospodářský nebo naopak, účetní období může být kratší i delší než 12 měsíců. Uplatnění změny účetního období musí účetní jednotky oznámit příslušnému správci daně z příjmu. Doba pro oznámení změny účetního období je stanovena nejméně 3 měsíci před plánovanou změnou nebo před koncem účetního běžného účetního období.¹³ Tuto změnu je účetní jednotka povinna ohlásit příslušnému správci daně z příjmů.

Pokud účetní jednotka vzniká 3 měsíce před koncem kalendářního roku nebo naopak zaniká 3 měsíce po konci kalendářního roku, je možné prodloužení období maximálně na 15 měsíců. Jiné výjimky upravuje zákon o účetnictví.

Uplatnění období kratšího než 12 měsíců je možné v případech, kdy účetní jednotka vzniká během roku v rozmezí měsíců leden – září, nebo naopak zaniká v rozmezí měsíců duben – prosinec za předpokladu, že účetní jednotka uplatňuje účetní období jako kalendářní rok.

1.8 Účetní doklady

Vyhotovení účetního dokladu je povinností účetní jednotky bez zbytečného odkladu, pokud dojde ke zjištění skutečnosti. Účetní doklady slouží jako podklady průkaznosti celého účetnictví. Průkaznost účetního dokladu je popsána v § 33a zákona o účetnictví.

Účetní doklady musí obsahovat následující náležitosti a obsah lze popsat na více účetních záznamech.

- označení účetního dokladu (faktura vydaná, doklad o přijaté platbě, zálohová faktura,...)
- účastníci účetního případu a obsah (dodavatel, odběratel, popis služby, dodávky zboží)
- vyjádřené množství, vyčíslení měrných jednotek a finanční částky
- datum vyhotovení účetního dokladu
- datum uskutečnění zdanitelného plnění (nemusí být shodný s datem vyhotovení účetního dokladu)

---

¹³ Srov. § 3 odst. 3 *Zákon č. 563/1991Sb., o účetnictví.*

- podpisové záznamy osob zodpovědných za vyhotovení účetního dokladu a osob zodpovědných za zaúčtování dokladu. Podpisový záznam může být proveden vlastnoručně či elektronicky dle zákona o elektronickém podpisu.¹⁴

Podmínkou pro považování záznamů za účetní doklad je dokázání a rekonstrukce příslušné operace. Účtování zápisů na základě účetních dokladů musí být prováděno v účetních knihách. Zápisy se účtují průběžně dle §12 odst. 2 zákona o účetnictví, který stanovuje povinnost účtovat průběžně během účetního období.¹⁵

1.9 Elektronické zasílání dokladů

Na základě smluvního ujednání mezi obchodními partnery lze doklady zasílat elektronickou cestou. Z hlediska účetních předpisů musí být zachována podstata účetního dokladu, tzn. podmínka prokazující věcné plnění. V tomto případě na rozdíl od hlediska daňového, není důležité, zda byl doklad odeslán a obdržen elektronickou cestou a zda je podepsán druhou smluvní stranou.

1.10 Směrná účtová osnova

Prováděcí vyhláška k zákonu o účetnictví vymezuje dva druhy účtů

- účty rozvahové – aktivní a pasivní
- účty výsledkové – náklady a výnosy

Zvláštními závěrkovými účty v účtových skupinách 70 a 71 se otevírají a uzavírají účetní knihy. V Tab. 1 jsou uvedeny příklady uzavírání, v Tab. 2. příklady otevírání, rozvahových, výnosových a nákladových účtů.

---

¹⁴ Srov. § 11 odst. 1 *Zákon č. 563/1991Sb., o účetnictví.*

¹⁵ Srov. § 12 odst. 2 *Zákon č. 563/1991Sb., o účetnictví.*

Tab. 1 - Příklad účetního provedení uzavírání účetních knih¹⁶

1. Uzavření rozvahových účtů	MD	D
a) aktivních	702	Tř. 0, 1, 2, 3
b) pasivních	Tř. 2, 3, 4	702
2. Uzavření výsledkových účtů		
a) nákladových	710	Tř. 5
b) výnosových	Tř. 6	710
3. Převod rozdílu (výsledku hospodaření)		
a) zisk	710	702
b) ztráta	702	710

Tab. 2 - Příklad účetního provedení otevírání účetních knih¹⁷

Otevření rozvahových účtů	MD	D
a) aktivních	Tř. 0, 1, 2, 3	701
b) pasivních	701	Tř. 2, 3, 4
c) převod výsledku hospodaření		
➤ zisk k rozdělení	701	431
➤ ztráta	431	701

Účtovou osnovu doplňují podrozvahové účty, které jsou v podvojném účetnictví považovány za účetní knihu. Podrozvahové účty mají označení účtových skupin 75 – 79 a jejich prostřednictvím je vykazován např. najatý majetek, přijatá depozita a hypotéky, majetek přijatý aj.

„Směrná účtová osnova pro podnikatele je vnitřně členěna do 10 účtových tříd (0 až 9), které se dělí na maximálně 9 účtových skupin (x1 až x9).“¹⁸ Účetní jednotky si samy při vytváření účtového rozvrhu doplňují účtové skupiny syntetickými a podrobnějšími analytickými účty.

Jednotlivé účty směrné účtové osnovy slouží k sestavení účetních výkazů rozvahy a výkazu zisku a ztráty. Členění aktivních účtů je prováděno z hlediska likvidnosti

¹⁶ Srov. RYNEŠ, P., *Podvojně účetnictví a účetní závěrka*, s. 247 – 248.

¹⁷ Srov. tamtéž, s. 248.

¹⁸ RYNEŠ, P., *Podvojně účetnictví a účetní závěrka*, s. 73.

a pohledu jejich krátkodobé a dlouhodobé funkce v hospodářské činnosti.¹⁹ Pasivní účty jsou děleny dle zdrojů na vlastní a cizí. Stejně jako u aktivních účtů je respektováno časové hledisko – krátkodobé a dlouhodobé. Složení vlastního kapitálu je členěno dle zdrojů jeho tvorby.

Ke zjišťování výsledku hospodaření slouží výsledkové účty – nákladů a výnosů. Nákladové a výnosové účty jsou členěny z hlediska druhového, účelové hledisko ke zjištění základů daně z příjmů je promítnuto do syntetických účtů.

Výsledek hospodaření je zjišťován ve třech skupinách

- provozní – zahrnuje účtové skupiny 50 – 55 a 60 až 64
- finanční – zahrnuje účtové skupiny 56, 57 a 66
- mimořádný – zahrnuje účtové skupiny 58 a 68²⁰

Samostatná skupina tvořící účtové skupiny 59 (daně z příjmů splatné a odložené), je přiřazována dle charakteru k hospodářskému výsledku provoznímu nebo mimořádnému.

1.11 Účtový rozvrh

V praxi účetní jednotky vychází z účtového rozvrhu, který byl sestaven v minulých letech. Tento účtový rozvrh vychází ze směrné účtové osnovy, doplněný číslicovými znaky u jednotlivých účtových skupin. V případě, kdy během roku dojde k situaci, že pro danou účetní operaci není v účtovém rozvrhu účet vytvořen, lze jej doplnit dodatečně. Nový účetní rozvrh je sestavován pouze v případech, kdy dochází ke změně na začátku účetního období oproti předchozímu. V jiných případech je pouze prodloužena platnost účetního rozvrhu.

Účetní jednotka nemusí dodržovat přesné označení účtových skupin, tato skutečnost vyplývá ze srozumitelnosti a zpracovávání dokladů v počítači.²¹ V takových případech je ale zapotřebí sestavení převodového můstku mezi účtovým rozvrhem podniku a účtovou osnovou pro podnikatele.

---

¹⁹ Srov. RYNEŠ, P., *Podvojný účetnictví a účetní závěrka*, s. 73.

²⁰ Srov. tamtéž.

²¹ Srov. tamtéž, s. 74.

1.12 Uchovávání účetních dokladů

Úschova a archivace účetních dokladů je řízena zvláštním zákonem o archivnictví. Zákon o účetnictví stanovuje dle kategorie účetního záznamu lhůtu, po kterou musí být záznam uchován a archivován. Po dobu 10 let účetní jednotky musí uchovávat účetní závěrku a výroční zprávu. Toto období je stanoveno od konce účetního období, kterého se písemnosti týkaly.²²

Účetní záznamy, které dokládají formu vedení účetnictví, účetní doklady, odpisové plány, účetní knihy, účtové rozvrhy a inventurní soupisy jsou uchovávány po dobu 5 let.

1.13 Účetní závěrka a uzavírání účetních knih

„Účetní práce a postupy, které probíhají na konci účetního období a na začátku období následujícího, se nazývají tradičně účetní závěrkou.“²³ Účetní jednotka při těchto pracích postupuje z požadavků danými zákonem o účetnictví a prováděcí vyhláškou k účetnictví. Postup může být i dle Českých účetních standardů a metod, které navazují na zpracování a oběh účetních dokladů stanovených ve směrnících podniku. Činnosti a postupy účetní závěrky mají za úkol zabezpečit v daném účetním období správnost a úplnost účetních knih, uzavření účetních knih a vyčíslení výsledku hospodaření za příslušné účetní období mezi účty 710 a 702.

1.14 Audit, zveřejňování účetní závěrky

Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech stanovuje podmínky pro auditory, kteří mohou vykonávat audit účetních závěrek. § 20 zákona o účetnictví stanovuje účetní jednotky a podmínky, za kterých auditu podléhají.²⁴

Účetní jednotky zapsané v obchodním rejstříku mají povinnost účetní závěrku včetně příloh zveřejnit. Zveřejnění účetní závěrky a příloh stanovuje zákon o účetnictví.

---

²² Srov. § 31 odst. 2 *Zákon č. 563/1991Sb., o účetnictví.*

²³ RYNEŠ, P., *Podvojně účetnictví a účetní závěrka*, s. 245.

²⁴ Srov. § 20 *Zákon č. 563/1991Sb., o účetnictví.*

2 Účetní výkazy jako zdroj dat pro finanční analýzu

Zdroje pro vypracování finanční analýzy vychází z účetních výkazů zpracovaných účetní závěrkou

- rozvaha
- výkaz zisku a ztráty
- cash flow
- příloha k účetní závěrce

Z praxe jsou známy tři druhy účetní závěrky

- řádná účetní závěrka - sestavována k poslednímu dni běžného účetního období
- mimořádná účetní závěrka – sestavení této závěrky je podmíněno mimořádnými okolnostmi v účetní jednotce
- mezitímní účetní závěrka – sestavována během účetního období. Při této účetní závěrce nejsou uzavírány hlavní knihy a inventarizace je prováděna pouze za účelem ocenění majetku. Tato závěrka se provádí převážně při přeměně společnosti.²⁵

2.1 Rozvaha

Rozvaha je soupis veškerého majetku a zdrojů podniku vyjádřeného k určitému datu.²⁶ Strana aktiv vyjadřuje složení majetku podniku, strana pasiv naopak způsob a zdroje krytí. Pasivní strana též obsahuje údaje o výsledku hospodaření. Základní pravidlo pro sestavení rozvahy k určitému okamžiku je, že součet strany aktiv se musí rovnat součtu straně pasiv.

2.1.1 Aktiva

Aktiva lze vyjádřit vztahem (1)

$$A = VK + D, \quad (1)$$

kde A jsou aktiva, VK vlastní kapitál a D dluhy.

---

²⁵ Srov. RYNEŠ, P., *Podvojně účetnictví a účetní závěrka*, s. 46.

²⁶ Srov. VOCHOZKA, M., *Metody komplexního hodnocení podniku*, s. 14.

Aktiva jsou v rozvaze členěna dle jejich doby upotřebitelnosti a likvidnosti, aby jejich prostřednictvím bylo možno hradit vzniklé závazky.

„Aktiva v rozvaze lze rozlišit na:

- pohledávky za upsaný základní kapitál
- dlouhodobý majetek
- oběžná aktiva
- časové rozlišení²⁷

Pohledávky za upsaný vlastní kapitál

V rozvaze vyjadřují protipoložku pasivních účtů základního kapitálu. Jedná se o nesplacené akcie a podíly.²⁸

Dlouhodobý majetek

Do skupiny dlouhodobého majetku náleží takový majetek, který má dobu použitelnosti v podniku delší než 1 rok. Je rozdělen na tři podskupiny.

- dlouhodobý hmotný majetek – pozemky, stavby, budovy, stroje, zařízení
- dlouhodobý nehmotný majetek – zřizovací výdaje, software, ocenitelná práva
- dlouhodobý finanční majetek – majetkové účasti, realizované cenné papíry a podíly. U těchto cenných papírů musí být splněna podmínka jejich držení delší než 1 rok, jinak se nejedná o dlouhodobý finanční majetek.

U dlouhodobého majetku je důležité sledovat stáří majetku vykazovaného v rozvaze. Při opomenutí této skutečnosti může docházet ke zkreslení údajů vstupujících do finanční analýzy.²⁹ V rozvaze je hodnota majetku rozdělena do tří sloupečků. Pořizovací cena je vyjádřena ve sloupci brutto, součet opravek vykazuje sloupec korekce a zůstatková cena majetku je vyčíslena v sloupci netto. Účetní jednotka si může sama zvolit způsob odepisování majetku (lineární nebo degresivní). Odpisy vstupují do nákladů podniku a tím ovlivňují výši hospodářského výsledku. Další funkcí odpisů je financování podniku z vlastních zdrojů.

Oběžná aktiva

V podniku plní funkci likvidity a jejich úkolem je zajištění plynulosti reprodukčního cyklu.³⁰ Oběžná aktiva během své existence podniku mění svou podobu. Podnik oběžná aktiva drží ve formě věcné, kdy jsou zastoupena ve formě materiálu,

---

²⁷ KNÁPKOVÁ, A., D., PAVELKOVÁ, *Finanční analýza*, s. 21.

²⁸ Srov. tamtéž, s. 23.

²⁹ Srov. tamtéž, s. 25.

³⁰ Srov. VOCHOZKA, M., *Metody komplexního hodnocení podniku*, s. 15.

rozpracované výroby a hotových výrobků. Dále ve formě peněžní, kdy představují hotové peněžní prostředky v pokladně či na bankovních účtech nebo krátkodobé cenné papíry.

Časové rozlišení

Rozsah použití těchto aktiv se značně liší. Časové rozlišení je vyjádřeno náklady příštích období, příjmy příštích období, atd.

Struktura majetku

Pro ekonomickou činnost podniku je důležitá struktura aktiv. Musí být zachována finanční rovnováha podniku, musí být likvidní a musí mít dostatečné množství oběžných aktiv, které je schopen přeměnit na hotové peníze a hradit své závazky z obchodních vztahů.

2.1.2 Pasiva

Pasiva v rozvaze lze rozlišit

- vlastní kapitál
- cizí zdroje
- časové rozlišení³¹

Vlastní kapitál

Hlavní část pasiv v rozvaze představuje vlastní kapitál. Základní položku vlastního kapitálu - základní kapitál vytváří obchodní společnosti dle zákona o obchodních korporacích. V zákoně jsou přesně dané typy společností a výše základního kapitálu, který musí vytvořit. Tato složka kapitálu vzniká při založení společnosti. V případě vykázaní ztráty, na kterou není tvořen rezervní fond, dochází k úhradě ztráty ze základního kapitálu a tudíž k jeho snížení. Výše základního kapitálu však nesmí klesnout pod hranici stanovenou zákonem.

„Kapitálové fondy představují externí kapitál, který podnik získal z vnějšku (nejde však o cizí kapitál).“³² Zahrnují emisní ážio, oceňovací rozdíly z přecenění majetku. Společníci mohou vkládat do kapitálových fondů dary či vklady, tyto vklady však nezvyšují základní kapitál.

Ostatní kapitálové fondy tvořené ze zisku zahrnují zákonný rezervní fond a ostatní fondy, které jsou tvořeny na základě vnitřních předpisů podniku.

---

³¹ Srov. HOLÍKOVÁ, P., *Pasiva*. [online]. [cit. 2013-10-07]. Dostupné z: <<http://www.uctovani.net/clanek.php?t=Pasiva&idc=41>>.

³² KNÁPKOVÁ, A., D. PAVELKOVÁ, *Finanční analýza*, s. 32.

Položku vlastního kapitálu tvoří v poslední řadě výsledek hospodaření z minulých let. Jedná se o položku, která nebyla použita na zvýšení jednotlivých fondů společnosti ani k výplatě podílů na zisku. Může se jednat jak o neuhrazenou ztrátu, tak i o nerozdělený zisk.

Cizí zdroje představují finanční prostředky, které si podnik půjčil od jiných subjektů. Vlastnostmi cizích zdrojů je přesná doba, na kterou byly zapůjčeny a za jejich zapůjčení podnik platí úroky.

Rezervy představují pro podnik budoucí výdaj, který bude muset v budoucnu vynaložit. Jedná se o budoucí závazek. Vytvoření rezervy v účetnictví představuje snížení vykazovaného zisku. Jsou vytvářeny pro případy představující nenadálé změny v hospodaření podniku nebo pro předpokládaný rozsáhlý jednorázový výdaj.

Závazky z obchodního styku delší než 1 rok patří mezi skupinu dlouhodobých závazků. Tato skupina je zastoupena dlouhodobými zálohami od odběratelů, dlouhodobými směnkami k úhradě nebo emitovanými obligacemi.

Závazky z obchodního styku kratší než 1 rok patří do skupiny krátkodobých závazků. Patří sem zejména závazky vůči zaměstnancům, závazky vůči dodavatelům, krátkodobé směnky k úhradě. Ve struktuře závazků je velmi důležité rozlišovat závazky vůči zaměstnancům, dodavatelům či státu a závazky vůči společníkům. Rozlišení těchto závazků spočívá v tlaku uhrazení závazku.³³ V praxi nebývá tlak na vyplacení závazku vůči společníkům natolik citlivý jako na úhradu závazků vůči jiným stranám.

Bankovní úvěry a jiné výpomoci poskytnuté podniku bankami a třetími osobami lze rozdělit stejně jako závazky z obchodního styku na dlouhodobé (se splatností delší než 1 rok) a krátkodobé (se splatností kratší než 1 rok). Za takto poskytnuté finanční prostředky podniky platí úvěr.

Časové rozlišení

Stejně jako v případě aktivních účtů, je i na pasivní straně zastoupeno časové rozlišení. V pasivních účtech je toto časové rozlišení zastoupeno účtem výdajů příštích období, který představuje např. nájemné placené pozadu a zůstatku účtu výnosů příštích období, kdy výnos vzniká v následujícím účetním období. Jedná se o např. předem přijaté nájemné či předplatné.

---

³³ Srov. KNÁPKOVÁ, A., D. PAVELKOVÁ, *Finanční analýza*, s. 33.

Struktura zdrojů financování

Struktura a výše zdrojů financování je závislá na výši majetku, který podnik potřebuje ke své ekonomické činnosti. Kromě jiných faktorů je zapotřebí brát v úvahu náklady kapitálu, které představují u cizího kapitálu úroky a u kapitálu vlastního tzv. alternativní náklady. Alternativní náklady představují „náklady představované příležitosti.“³⁴

Dále by mělo být zachováno tzv. zlaté pravidlo financování, kdy by dlouhodobý majetek a část oběžných aktiv měly být kryty dlouhodobým kapitálem.

2.2 Výkaz zisku a ztráty

Sestavení výkazu zisku a ztráty představuje zjištění výsledku hospodaření podniku. Ve výkazu jsou uváděny dosažené výnosy podniku, na druhé straně náklady, které podnik účelně vynaložil na dosažení výnosů. Náklady a výnosy nepředstavují přímo finanční toky podniku. K příjmu či výdaji peněz nemusí nutně docházet přímo v období, ve kterém náklady a výnosy podniku vznikají.

Náklady a výnosy jsou zúčtovány do období, s nímž časově souvisí. Náklady a výdaje, výnosy a příjmy, týkající se budoucích období jsou zúčtovány na účtech časového rozlišení.

Vztah mezi náklady a výnosy lze vyjádřit vztahem (2)

$$VH = V - N, \quad (2)$$

kde VH je výsledek hospodaření, V jsou výnosy, N náklady.

Výsledkem hospodaření může být ztráta, kdy náklady převyšují výnosy nebo zisk, kdy výnosy převyšují náklady.

2.2.1 Druhy výsledku hospodaření

Výsledek hospodaření podniku je zjišťován ve třech fázích.

Výsledek hospodaření z provozní činnosti

Tento výsledek hospodaření představuje rozdíl mezi provozními výnosy a náklady podniku. Provozní výnosy podniku představují tržby z prodeje zboží, vlastních výrobků, služeb, tržby z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní provozní výnosy.

---

³⁴ KNÁPKOVÁ, A., D. PAVELKOVÁ, *Finanční analýza*, s. 34.

Provozní náklady podniku představují náklady vynaložené na prodané zboží, spotřeba materiálu, energie, služby, osobní náklady, daně a poplatky, odpisy majetku, zůstatkové ceny prodaného majetku, změny stavu rezerv a opravných položek.

Výsledek hospodaření z provozní činnosti je pro podnik ukazatelem, zda svou hlavní činností dosahuje zisku či ztráty.

Výsledek hospodaření z finanční činnosti

Souvisí s finanční činností podniku. Podniky, které se nezabývají finančními operacemi na trhu, vykazují tento hospodářský výsledek záporný.³⁵ Mezi finanční výnosy lze uvést tržby z prodeje cenných papírů, výnosy z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu, výnosy z přeceněných cenných papírů a derivátů, výnosové úroky a ostatní finanční výnosy. Na druhé straně finančním výnosům odpovídají finanční náklady související s jejich dosažením.

Výsledek hospodaření z provozní a finanční činnosti doplněný o splatnou či odloženou daň z příjmu představuje výsledek hospodaření za běžnou činnost.³⁶

Výsledek hospodaření z mimořádné činnosti

Představuje výnosy a náklady, které vznikly během účetního období mimořádnými událostmi, jsou zastoupeny výnosy a náklady týkající se škod, nebo situacemi vyplývajících z restrukturalizace či ukončení činnosti podniku.

Součet všech dílčích výsledků hospodaření představuje výsledek hospodaření za účetní období.

2.2.2 Formy zisku užívané ve finanční analýze

Při sestavování finanční analýzy se využívají různé podoby zisku. V následujících vztazích jsou uvedeny nejvíce používané formy zisku, sloužící ke vstupům finanční analýzy.

Zisk před zdaněním (EBT) vztah (3)

$$EBT = EAT + DPMC + DPBC, \quad (3)$$

kde EAT je výsledek hospodaření za účetní období, DPMC daň z příjmů za mimořádnou činnost a DPBC daň z příjmů za běžnou činnost.

Zisk před úroky a zdaněním (EBIT) vztah (4)

$$EBIT = EBT + NU, \quad (4)$$

kde NU jsou nákladové úroky.

---

³⁵ Srov. KNÁPKOVÁ, A., D. PAVELKOVÁ, *Finanční analýza*, s. 42.

³⁶ Srov. tamtéž.

Zisk před úroky, odpisy a zdaněním (EBITDA) vztah (5)

$$EBITDA = EBIT + O, \quad (5)$$

kde O, jsou odpisy.

2.3 Výkaz cash flow

Výkaz cash flow svým obsahem slouží jako doplněk rozvahy a výkazu zisku a ztráty.³⁷ Rozvaha zachycuje stav majetku a jeho krytí k danému okamžiku, výkaz zisku a ztráty zachycuje náklady a výnosy při jejich vzniku. Není však zaznamenáno, zda skutečně došlo k inkasu či výdaji finančních prostředků. K činnosti podniku je nezbytné mít přehled o skutečných tocích finančních prostředků. K tomuto účelu slouží výkaz cash flow.

Jeho základní funkcí je zachycení vzniku a použití finančních prostředků. Vysvětluje změny ve stavu finančních prostředků a důvody, proč k nim došlo na základě zvolených kritérií. Především pro menší a střední podniky je důležitější dostatek finanční hotovosti než dosažení zisku. V případě, že podnik nedosáhne zisku, nemusí to znamenat ohrožení podniku. Při nedostatku finančních prostředků však může jít o velmi kritický stav.

Na základě sestavení výkazu cash flow lze posoudit likviditu podniku.³⁸ Vstupem pro sestavení výkazu je krátkodobý likvidní majetek, který představuje peněžní prostředky a peněžní ekvivalenty. Jedná se o peníze v pokladně, ceniny, peníze na účtech a peníze na cestě.

2.3.1 Uživatelé sestavující výkaz cash flow

Uživatelé, kteří sestavují výkaz cash flow pro svou potřebu, jsou následující:

Externí uživatelé

Tito uživatelé mohou sestavit výkaz cash flow pouze na základě účetní závěrky podniku. Informace získané z účetní závěrky nejsou zcela dostačující a výkaz lze sestavit pouze v hrubém členění na jednotlivé činnosti. Z tohoto výkazu lze vyvodit výsledky o hospodaření podniku a jeho likvidnosti. Pro účely podrobnější analýzy jsou však tato data nedostačující.³⁹ Výkaz je v tomto případě sestavován na základě změn stavů jednotlivých položek rozvahy a výkazu zisku a ztráty.

---

³⁷ Srov. VOCHOZKA, M., *Metody komplexního hodnocení podniku*, s. 18.

³⁸ Srov. tamtéž, s. 19.

³⁹ Srov. KNÁPKOVÁ, A., D. PAVELKOVÁ, *Finanční analýza*, s. 47.

Interní uživatelé

Jedná se o uživatele, kteří jsou pověřeni finančním řízením podniku. Využívají dostupných informací tak, aby výkaz byl sestaven k efektivnímu plánování finančního řízení podniku. Je zapotřebí při sestavování čerpat z analytických a syntetických účtů a jiných interních dokladů podniku.

2.3.2 Struktura výkazu cash flow

„Výkaz peněžních toků může být vnitřně strukturován jakýmkoliv způsobem, a to tak, aby měl co nejlepší vypovídací schopnost pro uživatele.“⁴⁰

Výkaz je členěn na tři oblasti

Oblast běžné (provozní) činnosti

Jedná se o nejdůležitější oblast z hlediska finančního. Jsou v ní zahrnuty hlavní oblasti výdělečné činnosti podniku. Z toho důvodu je nutné, aby cash flow z této oblasti vykazovalo kladné hodnoty. Pokud by tomu tak nebylo, jedná se o závažné problémy ve finančním řízení podniku. Vykázání kladné hodnoty je důležité pro budoucí existenci podniku.

Oblast investiční činnosti

Tato oblast představuje nákupy a prodeje dlouhodobého majetku podniku. Dále zahrnuje půjčky a finanční výpomoci, které nesouvisí s běžnou činností podniku. Pokud hodnota cash flow dosahuje kladných hodnot, jedná se o situace, kdy podnik svůj dlouhodobý majetek odprodává, v případě záporných hodnot podnik dlouhodobý majetek nakupuje, což představuje pozitivní výhled podniku do budoucnosti.⁴¹

Oblast finanční činnosti

Je spojena se vstupem a zároveň odčerpáváním finančních prostředků týkajících se vlastního kapitálu a dlouhodobých závazků. Kladné cash flow znamená finanční prostředky vkládané společníky či věřiteli do podniku. Záporná hodnota znázorňuje výplatu společníkům a věřitelům.

2.3.3 Metody sestavení cash flow

K sestavení výkazu cash flow lze použít dvě metody.

Přímá metoda

Přímou metodou jsou sledovány skutečné toky finančních prostředků. Jedná se tedy o skutečně uskutečněné platby. Podvojný účetnictví nezachycuje platby

---

⁴⁰ KNÁPKOVÁ, A., D. PAVELKOVÁ, *Finanční analýza*, s. 47.

⁴¹ Srov. KNÁPKOVÁ, A., D. PAVELKOVÁ, *Finanční analýza*, s. 53.

podrobně. V tomto případě je nutné jednotlivé platby z účetních výkazů dohledat, roztřídit a specifikovat. Výhodou této metody je zachycení skutečného pohybu peněžních příjmů a výdajů. Nevýhodou je, že tyto informace nezachycují zdroje a užití finančních prostředků.

Výpočet přímé metody cash flow

Výpočet přímé metody vyjadřuje rozdíl mezi příjmy a výdaji za určité období.

K výpočtu slouží vztah (6)

$$KS = PS + P + V, \quad (6)$$

kde KS je konečný stav peněžních prostředků, P příjmy za určité období, V výdaje za určité období, PS počáteční stav peněžních prostředků.

Nepřímá metoda

Na rozdíl od přímé metody tato metoda vychází přímo z výsledku hospodaření vyplývajícího z účetnictví. Ten je transformován na tok peněz. Transformace je postavena na skutečnostech, že každý náklad a výnos nepředstavuje současně úbytek a přírůstek finančních prostředků a každý výdaj a příjem není současně nákladem a výnosem.⁴² Na základě těchto poznatků je zapotřebí výsledek hospodaření upravit. V praxi to znamená, že náklady, které nepředstavují výdaje a příjem, který nepředstavuje výnos, se k výsledku hospodaření přičítají, naopak výdaje nepředstavující náklady a výnosy nepředstavující příjmy se od výsledku hospodaření odečítají.

Zároveň při sestavování výkazu cash flow dochází k posuzování změn jednotlivých položek. Záporně se do výkazu cash flow zachycuje změna stavu aktivních položek, pokud konečný stav je vyšší než počáteční a pokud se vylučují výnosy.

Naopak kladně je ve výkazu cash flow zachycena změna stavu pasivních položek a to v případě, že konečný stav je vyšší než počáteční a pokud dochází k vylučování nákladů.

Postup pro výpočet cash flow nepřímou metodou lze vyjádřit následovně Tab. 3:

---

⁴² Srov. KNÁPKOVÁ, A., D. PAVELKOVÁ, *Finanční analýza*, s. 50.

Tab. 3 - Výpočet cash flow nepřímou metodou⁴³

Přičítané položky	Odečítané položky	Cash flow
		Počáteční stav peněžních prostředků
Výsledek hospodaření běžného období		Cash flow z provozní činnosti
Odpisy		
Tvorba dlouhodobých rezerv	Snížení dlouhodobých rezerv	
Zvýšení závazků (krátkodobých)	Snížení závazků (krátkodobých)	
Snížení pohledávek, časové rozlišení aktiv	Zvýšení pohledávek, časové rozlišení aktiv	
Snížení zásob	Zvýšení zásob	
Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku	Výdaje s pořízením dlouhodobého majetku	Cash flow z investiční činnosti
Dlouhodobé závazky, popř. krátkodobé	Dlouhodobé závazky, popř. krátkodobé	Cash flow z finanční činnosti
Dopady změn vlastního kapitálu	Dopady změn vlastního kapitálu	
		Konečný stav peněžních prostředků

Kontrolou pro správné sestavení výkazu cash flow je porovnání údajů z výkazu cash flow a rozvahy.

2.4 Příloha účetní závěrky

Z doplňujících údajů uvedených v příloze účetní závěrky lze získat cenné informace pro sestavení finanční analýzy. Tyto informace jsou důležité především pro externí uživatele a analytiku. Z přílohy lze zjistit údaje o osobách majících podstatný nebo rozhodující vliv, s odkazem na jejich výši vkladu uvedenou v procentech. Podstatnou informací je též přepočtený stav zaměstnanců a z toho vymezený počet členů v řídicích orgánech společnosti a přepočet osobních nákladů. Příloha obsahuje i údaje o zvolených metodách v rámci vedení účetnictví a způsobech oceňování a odepisování. Tyto údaje jsou velmi důležité z hlediska majetkové

⁴³ Srov. KNÁPKOVÁ, A., D. PAVELKOVÁ, *Finanční analýza*, s. 50 – 51.

a finanční situace. Zajišťuje informace o stanovení výše opravných položek a oprávek. Příloha obsahuje doplňující informace týkající se významných položek rozvahy a výkazu zisku a ztráty.

2.5 Souvztažnost a provázanost mezi účetními výkazy

Základ souvztažnosti představuje rozvaha, která vykazuje majetkovou a finanční strukturu. Výsledek hospodaření plynoucí z výkazu zisku a ztráty je zobrazen na straně pasiv a stav finančních prostředků, rozdíl mezi počátečním a konečným stavem, který je vykazován výkazem cash flow, je v rozvaze zobrazen na straně aktiv.

Ukázka vzájemného propojení položek účetních výkazů je znázorněna v Obr. 1.

Obr. 1- Propojení položek účetních výkazů⁴⁴

CF		Rozvaha		Výkaz zisku a ztráty	
Počáteční stav peněžních prostředků	Výdaje	Dlouhodobý majetek	Vlastní kapitál	Náklady	Výnosy
Příjmy	Konečný stav peněžních prostředků	Oběžná aktiva	VH za účetní období	VH za účetní období	
		Peněžní prostředky	Cizí kapitál		

⁴⁴ KNÁPKOVÁ, A., D. PAVELKOVÁ, *Finanční analýza*, s. 56.

3 Metody a ukazatele finanční analýzy

„Finanční analýza je v moderních podnicích nedílnou součástí finančního řízení a je proto logické, že doznává značného rozvoje i v podnikové praxi v našich podmínkách.“⁴⁵

V průběhu doby se metody a ukazatele finanční analýzy standardizovaly.⁴⁶ Nejsou upraveny žádnými předpisy, tudíž jejich jednotlivá interpretace a sestavení je závislá na terminologii jejich autorů.⁴⁷ Při sestavování finanční analýzy se vychází z dostupných informací, které jsou poskytovány společností. Následné výstupy analýzy je důležité správně prezentovat okolí společnosti.

3.1 Analýza absolutních ukazatelů

Jako absolutní ukazatelé se rozumí stavové i tokové veličiny, které vycházejí z účetních výkazů.⁴⁸ Tyto ukazatele lze vyjádřit procentním rozbohem a poměrovou analýzou.

Analýza trendů (horizontální analýza)

Tato analýza je též nazývána jako analýza po řádcích.⁴⁹ Vyjadřuje procentní změnu jednotlivých položek v porovnání v čase. Z takto získaných dat lze předpokládat budoucí vývoj podniku, je však zapotřebí respektovat okolí podniku, ve kterém působí.

Vertikální analýza

Tato analýza je jinak nazývána strukturální analýza. Vyjadřuje procentní podíl jednotlivých položek výkazu k určité veličině, která představuje 100 %.⁵⁰

Analýza fondů finančních prostředků

Tato analýza, jinak nazývána jako rozdílové ukazatele, je zaměřena na finanční řízení podniku, hlavní orientací analýzy je likvidita podniku.

---

⁴⁵ PILAŘOVÁ, I., J., PILÁTOVÁ, *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza*, s. 158.

⁴⁶ Srov. KNÁPKOVÁ, A., D. PAVELKOVÁ, *Finanční analýza*, s. 59.

⁴⁷ Srov. PILAŘOVÁ, I., J., PILÁTOVÁ, *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza*, s. 158.

⁴⁸ Srov. VOCHOZKA, M., *Komplexní hodnocení podniku*, s. 19.

⁴⁹ Srov. PILAŘOVÁ, I., J., PILÁTOVÁ, *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza*, s. 158.

⁵⁰ Srov. tamtéž, s. 160.

3.2 Analýza poměrových ukazatelů

Na rozdíl od vertikální a horizontální analýzy, kdy je sledována jedna položka výkazu v závislosti v čase nebo vztahu k jedné určité položce, analýza poměrových ukazatelů staví položky do poměru vzájemně mezi sebou.⁵¹ Pro správné působení podniku je důležitá nejen likvidita, ale též rentabilita a přiměřená zadluženost. Ke zjištění těchto skutečností slouží právě tato analýza. „Postupy poměrové analýzy se nejčastěji shrnují do několika skupin ukazatelů.“⁵²

3.2.1 Ukazatelé likvidity

Finanční prostředky vázané v oběžných aktivech, zásobách, pohledávkách a na účtech na sebe váží kapitál a je nezbytné jejich profinancování s náklady, které jsou spojeny s jejich financováním. Toto slouží jako předpoklad správné likvidity podniku. Ve výpočtech ukazatelů likvidity jsou v čitateli zastoupena oběžná aktiva, jejich zastoupení při výpočtech je uváděno dle pohledu likvidity, kterou v podniku zastupují.

Běžná likvidita (BL)

Zahrnuje všechny složky oběžného majetku. Tento ukazatel znázorňuje kolikrát je schopen podnik uspokojit své věřitele, kdyby všechna svá oběžná aktiva proměnil na hotové peněžní prostředky. Z hlediska řízení pracovního kapitálu by se běžná likvidita měla pohybovat v rozmezí intervalu 1,6 – 2,5.⁵³

Vzorec pro výpočet běžné likvidity je definován vztahem (7)

$$BL = \frac{OA}{KZ} \quad (7)$$

kde OA jsou oběžná aktiva a KZ krátkodobé závazky.

Pohotová likvidita (PL)

Ukazatel je upraven o nejméně likvidní část oběžných aktiv, zásoby. Přesněji vyjadřuje schopnost podniku dostát svým krátkodobým závazkům.⁵⁴ Čítec ukazatele je též vhodné upravit o nedobytné pohledávky. Doporučuje se pohotovou likviditu sledovat v časovém úseku, než její porovnání s jinými hodnotami. Pohotová likvidita podniku by se měla pohybovat v rozmezí intervalu 0,7 – 1,0.⁵⁵ Za situace, kdy pohotová likvidita podniku je rovna 1, znamená to, že podnik je schopen vyrovnat své závazky, aniž by bylo nutné prodávat zásoby. Při vyšších hodnotách je znamením, že podnik váže

---

⁵¹ Srov. KISLINGEROVÁ, E., J., HNILICA, *Finanční analýza krok za krokem*, s. 31.

⁵² KISLINGEROVÁ, E., J., HNILICA, *Finanční analýza krok za krokem*, s. 31.

⁵³ Srov. VOCHOZKA, M., *Komplexní hodnocení podniku*, s. 27.

⁵⁴ Srov. tamtéž.

⁵⁵ Srov. tamtéž.

příliš mnoho svých aktiv ve formě pohotových prostředků. Takto vázané prostředky nepřinášejí podniku žádný úrok.

Vzorec pro výpočet pohotové likvidity je vyjádřen vztahem (8)

$$PL = \frac{OA-Z}{KZ}, \quad (8)$$

kde OA jsou oběžná aktiva, Z zásoby a KZ krátkodobé závazky.

Hotovostní likvidita (HL)

Poslední ukazatel této skupiny je nejpřesnější. Vyjadřuje schopnost podniku plnit své závazky v daný okamžik.⁵⁶ V čitateli jsou z oběžných aktiv uvedeny pouze hotové finanční prostředky, zastoupené penězi v pokladně, na účtech, krátkodobými cennými papíry, šeky, apod. Hotovostní likvidita podniku by se měla pohybovat okolo hodnoty 0,2.⁵⁷

Vzorec pro výpočet hotovostní likvidity je vyjádřen vztahem (9)

$$HL = \frac{PP}{KZ}, \quad (9)$$

kde PP jsou peněžní prostředky a KZ krátkodobé závazky.

Ukazatel peněžních toků (PT)

Ukazatelé likvidity odvozované z rozvahy mají statický charakter. Proto bývá využíván ukazatel peněžních toků. K výpočtu tohoto ukazatele se vychází z výkazu cash flow. „V odborné literatuře se uvádí, že pro finančně zdravou firmu by tento ukazatel měl nabývat hodnot větších než 0,4 (40 %).“⁵⁸

Lze jej vyjádřit vztahem (10)

$$\frac{PTPČ}{KZ}, \quad (10)$$

kde PTPČ jsou peněžní toky z provozní činnosti a KZ krátkodobé závazky.

3.2.2 Analýza ukazatelů aktivity

Tato skupina ukazatelů je zaměřena na to, jak je v podniku využíván majetek podniku, jeho aktiva. Ukazatel nejčastěji poměruje tokovou veličinu (tržby) oproti veličině stavové (aktiva). Na tomto základě lze ukazatele vyjadřovat ve dvou modelech

- obrátkovost – rychlost obrátu, je vyjádřena počtem obrátek za období, kdy byly dosaženy tržby

---

⁵⁶ Srov. VOCHOZKA, M., *Komplexní hodnocení podniku*, s. 27.

⁵⁷ Srov. tamtéž.

⁵⁸ PILÁŘOVÁ, I., J., PILÁTOVÁ, *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza*, s. 166.

➤ doba obratu – vyjadřuje počet dní, nebo let, po které trvá jedna obrátka.⁵⁹

Dle Marka Vochozky (2011) je v Evropské unii spíše přistupováno k využívání ukazatelů obratu.⁶⁰

Obrat aktiv (OA)

Ukazatel vyjadřuje celkové využití aktiv a poskytuje informace, kolikrát se celková aktiva za rok obrátí. Tento ukazatel by měl být minimálně roven 1⁶¹, jeho hodnota by ale měla být co nejvyšší.

Vzorec pro výpočet obratu aktiv je vyjádřen vztahem (11)

$$OA = \frac{T}{AC}, \quad (11)$$

kde T jsou tržby a AC aktiva celkem.

Ukazatel lze použít i v obráceném tvaru, kdy je vyjádřen poměr mezi celkovými aktivy a tržbami. V tomto případě ukazatel vypovídá o vázanosti aktiv.⁶² Na rozdíl od obratu aktiv se vyžaduje, aby tato hodnota byla co nejnižší.

Obrat dlouhodobého majetku (ODM)

Ukazatel obratu dlouhodobého majetku vyjadřuje podobně jako předchozí ukazatel, využití dlouhodobého majetku. U obou těchto ukazatelů je důležité zohledňovat míru odepsanosti majetku.⁶³ Z toho vyplývá, že ukazatel při stejné výši tržeb a větší odepsanosti majetku je vyšší. V případě, že podnik využívá k financování svého majetku leasing, nedochází k ovlivňování strany aktiv hodnotou majetku. V tomto případě dochází k nadhodnocení hodnoty ukazatele.

Vzorec výpočtu obratu dlouhodobého majetku je vyjádřen vztahem (12)

$$ODM = \frac{T}{DM}, \quad (12)$$

kde T jsou tržby a DM dlouhodobý majetek.

Obrat zásob (OZ)

Ukazuje, kolikrát dochází k naskladnění, prodeji a znovu naskladnění určité položky zásob během běžného období. Pokud je hodnota ukazatele vyšší, podnik nezadržuje zbytečné množství nelikvidních zásob.

Vzorec výpočtu obratu zásob je vyjádřen vztahem (13)

---

⁵⁹ Srov. KISLINGEROVÁ, E., J., HNILICA, *Finanční analýza krok za krokem*, s. 34.

⁶⁰ Srov. VOCHOZKA, M., *Komplexní hodnocení podniku*, s. 24.

⁶¹ Srov. tamtéž.

⁶² Srov. tamtéž.

⁶³ Srov. KNÁPKOVÁ, A., D. PAVELKOVÁ, *Finanční analýza*, s. 103.

$$OZ = \frac{T}{Z}, \quad (13)$$

kde T jsou tržby a Z zásoby.

Doba obratu zásob (DOZ)

Výsledkem ukazatele je počet dní, kdy jsou zásoby v podniku drženy do jejich spotřeby či prodeje.

Vzorec výpočtu doby obratu zásob je vyjádřen vztahem (14)

$$DOZ = \frac{Z}{T/360}, \quad (14)$$

kde Z jsou zásoby a T tržby.

Doba splatnosti pohledávek (DSP)

Počet dní, které uplynou od vystavení faktury za prodaný materiál či zboží a připsání peněz na účet podniku, vykazuje doba splatnosti pohledávek.⁶⁴ Délka doby tak stanovuje časový úsek, na který podnik poskytuje svým odběratelům obchodní úvěr. Vzorec pro výpočet doby splatnosti pohledávek je podobný vzorci doby obratu zásob, pouze se změnou v čitateli, vztah (15)

$$DSP = \frac{P}{T/360}, \quad (15)$$

kde P jsou pohledávky a T tržby.

V praxi jsou využívány i další ukazatelé doby obratu. Společným rysem těchto ukazatelů je zrychlení obratu.⁶⁵ Vyšší hodnota ukazatele vyjadřuje příznivější trend pro podnik. Jedná se o obraty celkového kapitálu, vlastního kapitálu, cizího kapitálu, stálých aktiv, oběžných aktiv a provozního kapitálu. Tyto ukazatele jsou vypočítávány jako podíl mezi výnosy a zvolenou položkou.

3.2.3 Ukazatelé rentability

Rentabilita neboli výnosnost vloženého kapitálu vyjadřuje schopnost podniku, dosahovat zisku a tudíž vytvářet nové zdroje. Ukazatelé rentability jsou vyjádřením poměru zisku a kapitálu. Tento ukazatel je v praxi považován jako vrchol efektivnosti podniku. Ukazatelé rentability ukazují, kolik korun zisku připadne na 1 korunu položky uvedené ve jmenovateli. Ukazatelé rentability je možné nazvat jako mezivýkazové

---

⁶⁴ Srov. VOCHOZKA, M., *Komplexní hodnocení podniku*, s. 25.

⁶⁵ Srov. PILAŘOVÁ, I., J., PILÁTOVÁ, *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza*, s. 174.

poměrové ukazatele, jejich vstupy jsou položky rozvahy a výkazu zisku a ztráty.⁶⁶ Obecné vyjádření vzorce je možné vyjádřit vztahem (16)

$$R = \frac{Z}{VL. K.}, \quad (16)$$

kde R je rentabilita, Z zisk a VL. K. vložený kapitál.

Rentabilita aktiv (ROA – Return On Assets)

Ukazatel vyjadřuje celkovou efektivnost podniku. Vyšší hodnota ukazatele vyjadřuje vyšší účinnost celkového kapitálu. „Použitím EBIT v čitateli je možné měřit výkonnost podniku bez vlivu zadlužení a daňového zatížení.“⁶⁷

Vzorec pro výpočet rentability celkového kapitálu je vyjádřen vztahem (17)

$$ROA = \frac{EBIT}{A}, \quad (17)$$

kde EBIT je zisk před zdaněním a úroky a A aktiva.

Rentabilita vlastního kapitálu (ROE – Return on Equity)

Ukazatel vyjadřuje výkonnost kapitálu, který byl vložen do podniku vlastníky. Hodnota ukazatele by měla mít hodnotu o něco málo procent vyšší než je dlouhodobý průměrný úročení dlouhodobých vkladů. Rozdíl mezi úročením vkladů a rentabilitou vlastního kapitálu je nazýván premií za riziko. Výpočet ukazatele je dán jako poměr čistého zisku k vlastnímu kapitálu.⁶⁸

Rentabilita tržeb (ROS – Return on Sales)

Ukazatel vyjadřuje ziskovou marži, tato marže je důležitá pro hodnocení úspěšnosti podniku. Je však zapotřebí tento ukazatel porovnávat s podniky s obdobně zaměřenou činností. Do čitatele lze uvádět podobu zisku před zdaněním, po zdanění nebo též EBIT. Místo tržeb lze do jmenovatele též uvádět výnosy.⁶⁹ V tom případě ukazatel měří, kolik čistého zisku připadá na 1 korunu výnosů.

---

⁶⁶ PILAŘOVÁ, I., J., PILÁTOVÁ, *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza*, s. 169.

⁶⁷ KNÁPKOVÁ, A., D. PAVELKOVÁ, *Finanční analýza*, s. 97.

⁶⁸ Srov. tamtéž, s. 98-99.

⁶⁹ Srov. VOCHOZKA, M., *Komplexní hodnocení podniku*, s. 23.